

Endringer i velferdslovgivningen (samarbeid, samordning og koordinering)

Anne Hallum, helse- og omsorg

Statsforvalteren i Innlandet

7. des 2022

Lovendringen

- Stortinget vedtok endring i 14 velferdslover i juni 2021
- Tannhelsetjenesteloven, barnevernloven, familievernkontorloven, opplæringslova, helse- og omsorgstjenesteloven, spesialisthelsetjenesteloven, psykisk helsevernloven, pasient- og brukerrettighetsloven, friskolelova, barnehageloven, NAV-loven, krisesenterlova, sosialtjenesteloven og integreringsloven.
- Endringsloven; lov av 11.6.2021 nr. 78 Lov om endringer i velferdstjenestelovgivningen (samarbeid, samordning og barnekoordinator).
- Lovendringene trådte i kraft 1. august 2022
- Veiledningen kom 15. september 2022
- Prop. 100L (2020-2021) Endringer i velferdstjenestelovgivningen

Bakgrunnen for lovendringene

- Offentlige utredninger, kunnskapsoppsummeringer og revisjoner viser at velferdstjenestene i mange saker ikke samarbeider god nok, hverken på systemnivå eller individnivå.
- Familier med barn med behov for et sammensatt tjenestetilbud opplever forskjeller i tjenestetilbud og kvaliteten på samarbeidet, avhengig av hvilken kommune de bor i (uønsket variasjon)
- I tillegg til å ha store omsorgsoppgaver, opplever mange foreldre manglende koordinering, lite innflytelse over egen hverdag og et tjenestetilbud om ikke henger sammen.

Formål med lovendringene

- Formålet med lovendringene er å styrke oppfølgingen av utsatte barn, unge og deres familier gjennom økt samarbeid mellom velferdstjenestene.

Veilederen om de nye samarbeidsbestemmelsene

- Veileder i stedet for forskrift
- Veilederen har som hovedmålgruppe barn, unge og deres familier
- MEN, lovendringene er uten aldersbegrensning. Plikten til å samarbeide til beste for tjenestemottaker omfatter alle tjenestemottakere lovene gjelder for, uansett alder
- Veileder er laget av Helsedirektoratet, utdanningsdirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet og Bufdir.

Innhold

- Plikt til samarbeid på systemnivå
- Plikt til samarbeid på individnivå
- Samordningsplikt for kommunen
- Rett til barnekoordinator
- Rett til individuell plan

Samarbeid på systemnivå (utover oppfølging av det enkelte barn, unge og deres familier)

- Velferdstjenestene har fått plikt til å samarbeide utover oppfølging av det enkelte barn
 - Harmonisering og styrking av samarbeidsbestemmelsene i lowerket
 - Samarbeid på systemnivå= samarbeid mellom sektorene uten at samarbeidet er knyttet til et bestemt barn
 - Plikten til å samarbeide med andre velferdstjenester gjelder både for å ivareta egne oppgaver og for at andre tjenesteytere skal kunne ivareta sine oppgaver
 - Tjenestemottakers helhetlige behov står sentralt

Samarbeid på systemnivå forts.

- Samarbeidsplikten gjelder ovenfor kommunale, fylkeskommunale og statlige velferdstjenester, private aktører som utfører oppgaver på vegne av slike velferdstjenester, friskoler og private barnehager
- Samarbeid på systemnivå legger til rette for samarbeid på individnivå
- Dele informasjon- utvikle felles problemforståelse- unngå svekke andres måloppnåelse- utvikle felles plan/tiltak

Samarbeid på individnivå (enkeltsaker)

- Vilkåret for at samarbeidsplikten utøses er at samarbeid må være nødvendig for å gi barnet eller ungdommen et helhetlig og samordnet tjenestetilbud
- Hvorvidt nødvendighetskravet er oppfylt skal ikke tolkes for strengt
- Det er ikke et krav at behovet skal være varig eller strekke seg over et bestemt antall måneder eller år. Også kortvarige behov kan tilsi at samarbeidsplikten utløses
- Å motta tjenester fra flere tjenesteytere utløser ikke alltid et krav om samarbeidsplikt. Det sentrale er om tjenestene må eller bør ses i sammenheng for å sikre barnet eller ungdommen et godt og helhetlig tjenestetilbud.

Samarbeid på individnivå (enkeltsaker) forts.

- Det er det enkelte barn eller ungdommens helhetlige behov som er avgjørende for om velferdstjenestene har plikt til å samarbeide med andre i enkeltsaker
- Barnet har rett til å bli hørt og barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger fra det offentlige som gjelder barn
- Grunnloven § 104, barnekonvensjonen artikkel 3 og 12 og flere av velferdstjenestelovene
- Ved vurderingen av hva som er nødvendig å samarbeide om, og hvordan samarbeidet skal skje, må det tas hensyn til hva barnet eller ungdommen selv ønsker
- I henhold til barnekonvensjonen artikkel 12 har et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter rett til å gi uttrykk for sine synspunkter i alle forhold som gjelder seg selv

Pasient og brukerrettighetsloven

- **§ 2-5 b. Rett til koordinator** Pasient og bruker som har behov for komplekse eller langvarige og koordinerte tjenester, har rett til koordinator i samsvar med bestemmelsene i [helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2](#) og [spesialisthelsetjenesteloven § 2-5 a](#).
- **§ 2-5 c. Rett til barnekoordinator** Familier som har eller venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og som vil ha behov for langvarige og sammensatte eller koordinerte helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester, har rett til barnekoordinator i samsvar med [helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a](#)

Spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 e Samarbeid

- Det regionale helseforetaket skal sørge for at virksomheter som yter spesialisthelsetjenester som nevnt i [§ 2-1 a](#), samarbeider med andre tjenesteytere dersom samarbeid er nødvendig for å gi pasienten et helhetlig og samordnet tjenestetilbud, og samarbeider med barnekoordinator dersom dette er oppnevnt etter [helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a](#).
- Det regionale helseforetaket skal, i tillegg til å følge opp enkelte pasienter, sørge for nødvendig samarbeid mellom ulike helseforetak innad i det regionale helseforetaket, med andre regionale helseforetak og andre tjenesteytere, slik at helseforetaket og de andre tjenesteyterne kan ivareta sine oppgaver etter lov og forskrift.
- Med tjenesteytere etter første og andre ledd menes kommunale, fylkeskommunale og statlige tjenesteytere, private tjenesteytere som yter tjenester på vegne av slike tjenesteytere, barnehager som får tilskudd etter [barnehageloven § 19](#) og skoler som får statstilskudd etter [friskolelova § 6-1](#).
- De regionale helseforetakene skal sørge for at det inngås samarbeidsavtaler som nevnt i [helse- og omsorgstjenesteloven § 6-1](#). Det regionale helseforetaket kan beslutte at ett eller flere av helseforetakene det eier, skal inngå og være part i slike avtaler.
- [§ 2-5](#) tredje ledd skal lyde:
- Kongen i statsråd kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke pasientgrupper plikten omfatter etter første ledd, og om innholdet i individuelle planer.

Spesialisthelsetjenesteloven § 2-5a

koordinator

- pasienter med behov for komplekse eller langvarige og koordinerte tjenester etter loven her, skal det oppnevnes koordinator. Koordinatoren skal sørge for nødvendig oppfølging av den enkelte pasient, sikre samordning av tjenestetilbudet i forbindelse med institusjonsopphold og overfor andre tjenesteytere samt sikre fremdrift i arbeidet med individuell plan.
- Koordinatoren skal samarbeide med barnekoordinator dersom dette er oppnevnt etter [helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2 a](#).
- Koordinatoren skal være helsepersonell.
- Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om hvilke oppgaver koordinatoren skal ha

Samordningsplikt for kommunen

- Kommunen skal samordne tjenestetilbudet når tjenestene skal samarbeide om det enkelte barn. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal instans som skal ivareta samordningen. Hvis det er oppnevnt barnekoordinator etter helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2a, skal koordinatoren sørge for samordning av tjenestetilbudet
- Samordningsplikten står i barnehageloven, opplæringsloven, friskoleloven, helse- og omsorgstjenesteloven, sosialtjenesteloven, barnevernloven, krisesenterloven, familievernkontorloven og integreringsloven.

Samordningsplikt forts.

- Samordningsplikten utløses når plikten til å samarbeide i enkeltsaker er oppfylt
- Kommunens plikt til å bestemme hvilken kommunal velferdstjeneste som skal ivareta samordningen, blir først aktuell når tjenestene ikke selv blir enig om hvem som skal samordne tilbudet
- Lokalt selvstyre- kommunen avgjør selv hvordan de best kan ivareta sitt samordningsansvar
- Kommunedirektøren vil ha beslutningsmyndighet i denne typen saker, og kan delegerer denne myndigheten på vanlig måte

Barnekoordinator

- Pasient- og brukerrettighetsloven § 2-5c:

«familier som har eller venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og som vil ha behov for langvarige og sammensatte eller koordinerte helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester, har rett til barnekoordinator i samsvar med helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2.»

- Barnekoordinator skal sikre sammenhengende og koordinerte tjenester til barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og bistå og avlaste deres familie
- Vilkår: barnet har alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne eller familien venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne
- Vilkår: barnet har behov for langvarige og sammensatte eller koordinerte helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester

Barnekoordinators oppgaver

- Overordnet målsetting: barnekoordinatoren skal aktivt bidra til at barnet og familien får den hjelpen de har rett til og at tjenestene er tilstrekkelig koordinerte
- Barnekoordinator skal sørge for koordinering av det samlede tjenestetilbudet
- Barnekoordinator skal sørge for å ha oversikt over og bidra aktivt til å ivareta kommunens ansvar for nødvendig oppfølging og tilrettelegging for familien og barnet i form av tilbud om eller ytelser av helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester
- Barnekoordinatoren skal sørge for at familien og barnet får nødvendig informasjon om tjenestetilbudet
- Barnekoordinator skal sørge for fremdrift i arbeidet med individuell plan

Individuell plan

- Endringer i bestemmelsene om individuell plan(IP) som gir barn med behov for langvarig og koordinerte tiltak eller tjenester rett til å få utarbeidet en individuell plan også etter reglene i barnevernloven
- Tydeligere plikt for tjenester som ikke har egne regler om IP til å delta i samarbeidet om utarbeidelse og oppfølging av tiltak og mål i IP
- Felles forskrift om IP(helse, barnevern og sosialtjenesten) er på trappene

Helhetlig ledelse

- Lederene må legge til rette for at samarbeid på tvers av sektorer blir gjennomført
 - Oppmerksomhet på betydningen av samarbeid
 - Prioriterer samarbeid
 - Gir mulighet for å bruke tid og ressurser på samarbeid

- Tverrsektorelle møter på ledernivå
- Felles planer på oppvekst i kommuneplan
- Enhetlig styring og rapportering
- samarbeidsplaner

Internkontroll

- Kommunelovens § 25-1
- Privatskoleloven § 5-2
- Barnehageloven § 9
- Veileder om kommunelovens internkontrollbestemmelser

- Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten
- Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1
- Spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 a

Evaluering av de nye samarbeidsbestemmelsene

- Direktoratene har også fått i oppdrag å evaluere lovendringene over en 5 års periode. Arbeidet ledes av Utdanningsdirektoratet. Evalueringen skal undersøke hvordan lovendringene iverksettes i praksis og hvordan de etterleves
- NTNU Samfunnsforskning har fått oppdraget